

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z JĘZYKA POLSKIEGO – KLASA VI

Program/cykl: „Zamieńmy słowo”, WSiP

Podstawa programowa: obowiązująca uczniów klasy VI – podstawa programowa w brzmieniu z 2024 r.

I. INFORMACJE OGÓLNE

Wymagania edukacyjne określają wiadomości i umiejętności niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z języka polskiego. Wynikają z realizowanego programu nauczania i podstawy programowej.

Wymagania obejmują cztery obszary:

1. kształcenie literackie i kulturowe;
2. kształcenie językowe;
3. tworzenie wypowiedzi;
4. samokształcenie.

Zasada stopniowania wymagań

- **Ocena dopuszczająca (2)** – uczeń rozpoznaje, wskazuje i odtwarza podstawowe informacje i umiejętności.
- **Ocena dostateczna (3)** – uczeń opisuje, wyjaśnia i stosuje wiadomości w typowych sytuacjach.
- **Ocena dobra (4)** – uczeń samodzielnie stosuje wiadomości, analizuje i porównuje.
- **Ocena bardzo dobra (5)** – uczeń interpretuje, łączy informacje, uzasadnia i wyciąga wnioski.
- **Ocena celująca (6)** – uczeń samodzielnie wykorzystuje wiadomości i umiejętności w nowych sytuacjach, rozwiązuje problemy oraz formułuje i uzasadnia własne wnioski.

II. WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY

1. KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE

Ocena dopuszczająca – 2

Uczeń:

- określa tematykę i treść przeczytanego utworu oraz nazywa wywołane przez niego wrażenia;
- rozpoznaje podmiot liryczny, adresata i bohatera wiersza;
- wymienia wartości przedstawione w utworze;
- rozróżnia wers, strofę, rym i refren;

- rozpoznaje podstawowe środki artystyczne: epitet, porównanie, przenośnię, wyraz dźwiękonaśladowczy, uosobienie, apostrofę, zdrobnienie, zgrubienie, pytanie retoryczne i powtórzenie;
- odróżnia utwór wierszowany od epickiego, rozpoznaje wiersz biały i obraz poetycki;
- zna pojęcia: pieśń, piosenka patriotyczna;
- rozpoznaje utwór epicki i jego podstawowe elementy: narratora, bohaterów, wydarzenia, wątek główny oraz świat przedstawiony;
- rozpoznaje fikcję literacką i elementy realistyczne w utworze;
- wymienia wybrane gatunki literackie: mit, przypowieść, opowiadanie, powieść, nowela;
- opowiada treść utworu, zachowując kolejność wydarzeń;
- rozpoznaje znaczenie dosłowne tekstu oraz dialog i monolog;
- rozpoznaje tekst popularnonaukowy i słownictwo związane z prasą.

Ocena dostateczna – 3

Uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:
- wypowiada się na temat przeczytanych utworów, określa ich temat, nastrój i wartości oraz uzasadnia własne wrażenia;
- charakteryzuje podmiot liryczny, adresata i bohaterów utworu, przedstawiając ich myśli, uczucia i cechy;
- rozpoznaje podstawowe środki stylistyczne oraz wskazuje obrazy poetyckie i zwroty do adresata;
- omawia tytuł utworu, rozpoznaje utwór liryczny, pieśń i piosenkę patriotyczną oraz wyjaśnia pojęcie wiersza białego;
- rozpoznaje cechy utworu epickiego i elementy świata przedstawionego, odróżnia realizm od fantastyki;
- rozpoznaje cechy i odmiany poznanych gatunków literackich oraz rodzaje bohaterów i wątków;
- wyszukuje w tekście informacje, ustala kolejność wydarzeń, odróżnia fabułę od akcji i określa znaczenie dosłowne;
- tworzy proste prace interpretacyjne, np. rysunek, dramę lub scenkę teatralną;
- rozpoznaje dialog i monolog oraz cechy tekstu popularnonaukowego, odróżnia go od tekstu literackiego;
- rozpoznaje i stosuje podstawowe słownictwo związane z prasą.

Ocena dobra – 4

Uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:
- określa temat, sytuację liryczną i uczucia wyrażone w wierszu oraz przedstawia jego rozumienie;
- wyodrębnia obrazy poetyckie i dokonuje interpretacji utworu, także w formie przekładu intersemiotycznego;
- rozpoznaje epikę oraz wybrane gatunki i odmiany literackie;
- omawia świat przedstawiony, wydarzenia, bohaterów, narrację i wątki oraz odróżnia elementy realistyczne od fantastycznych;

- rozpoznaje budowę utworu, w tym puentę, fabułę i akcję;
- ocenia bohaterów i wydarzenia oraz określa ich doświadczenia i wartości;
- wyszukuje i rozpoznaje informacje, fakty i opinie w tekście;
- rozróżnia dialog i monolog oraz rozpoznaje je w utworze;
- rozpoznaje cechy tekstów kultury i tekstu popularnonaukowego;
- stosuje słownictwo związane z prasą.

Ocena bardzo dobra – 5

Uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:
- ciekawie omawia sytuację, bohaterów, podmiot liryczny, ich uczucia i relacje oraz wyraża własną opinię;
- interpretuje utwór, wyjaśnia jego przesłanie, tytuł oraz znaczenia dosłowne i przenośne, uzasadniając swoje stanowisko;
- interpretuje obrazy poetyckie i określa funkcje środków stylistycznych;
- rozpoznaje i uzasadnia cechy wiersza białego, pieśni i piosenki patriotycznej;
- analizuje świat przedstawiony, wydarzenia, związki przyczynowo-skutkowe, bohaterów i ich relacje oraz wyciąga wnioski;
- uzasadnia przynależność utworu do rodzaju, gatunku i odmiany literackiej;
- rozpoznaje elementy budowy utworu, w tym punkt kulminacyjny, oraz odróżnia fabułę od akcji;
- odróżnia informacje ważne od mniej istotnych oraz fakty od opinii;
- porównuje doświadczenia bohaterów literackich z własnymi;
- rozpoznaje cechy różnych tekstów kultury oraz uzasadnia przynależność tekstu do literatury popularnonaukowej.

Ocena celująca – 6

Uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:
- samodzielnie i twórczo analizuje oraz interpretuje utwory, odwołując się do ich treści i własnych doświadczeń;
- wyjaśnia sens przenośny oraz funkcje środków stylistycznych;
- szczegółowo omawia sytuację, nastrój, bohaterów, podmiot liryczny i adresata utworu oraz wyciąga wnioski;
- rozpoznaje i uzasadnia przynależność utworu do rodzaju, gatunku i odmiany literackiej;
- analizuje elementy budowy utworu i wyjaśnia ich funkcje;
- porównuje elementy świata przedstawionego oraz doświadczenia bohaterów;
- analizuje związki między wydarzeniami i problematykę utworu;
- prezentuje własne rozumienie utworu w wybranej, także interaktywnej, formie.

2. KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE

Ocena dopuszczająca – 2

Uczeń:

- rozpoznaje podstawowe części mowy: rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówki;
- zna podstawowe wiadomości o odmianie rzeczowników i czasowników;
- rozpoznaje podmiot i orzeczenie oraz pozostałe podstawowe części zdania;
- odróżnia zdanie pojedyncze od złożonego;
- zna podstawowe pojęcia dotyczące słownictwa, m.in. frazeologizm i wyraz wieloznaczny;
- rozpoznaje wyrazy neutralne, wartościujące i nacechowane emocjonalnie;
- zna podstawowe zasady ortografii i interpunkcji.

Ocena dostateczna – 3

Uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:
- rozróżnia odmienne i nieodmienne części mowy;
- rozpoznaje i stosuje podstawowe formy rzeczowników i czasowników;
- rozpoznaje czasowniki dokonane i niedokonane oraz stronę czynną i bierną;
- rozpoznaje wszystkie części zdania i podstawowe rodzaje zdań;
- rozpoznaje związki frazeologiczne i wyrazy wieloznaczne oraz wyjaśnia ich znaczenie;
- korzysta z podstawowych słowników;
- stosuje poznane zasady ortograficzne i podstawowe zasady interpunkcji.

Ocena dobra – 4

Uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:
- poprawnie odmienia rzeczowniki, w tym rzeczowniki o nietypowej odmianie;
- poprawnie stosuje różne formy czasowników i rozróżnia ich aspekt oraz stronę;
- rozpoznaje i analizuje części zdania oraz różne rodzaje podmiotów i orzeczeń;
- rozróżnia zdania pojedyncze i złożone oraz zdania współrzędnie i podrzędnie złożone;
- poprawnie stosuje związki frazeologiczne i różne rodzaje słownictwa;
- dostosowuje język do sytuacji komunikacyjnej;
- poprawnie stosuje większość zasad ortograficznych i interpunkcyjnych oraz potrafi poprawić błędy.

Ocena bardzo dobra – 5

Uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:
- sprawnie analizuje i poprawnie stosuje różne części mowy;
- poprawnie stosuje stronę czynną i bierną oraz przekształca konstrukcje czasownikowe;
- sprawnie analizuje budowę zdań i poprawnie stosuje różne konstrukcje składniowe;

- przekształca zdania pojedyncze i złożone oraz świadomie wykorzystuje różne typy zdań;
- funkcjonalnie posługuje się frazeologizmami, słownictwem i różnymi słownikami;
- świadomie dobiera język do sytuacji komunikacyjnej;
- poprawnie stosuje zasady ortograficzne i interpunkcyjne oraz potrafi uzasadnić poprawki.

Ocena celująca – 6

Uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:
- świadomie i bezbłędnie wykorzystuje wiedzę o gramatyce w wypowiedziach;
- twórczo stosuje różnorodne konstrukcje składniowe i środki językowe;
- świadomie dobiera formy językowe do celu, odbiorcy i sytuacji;
- swobodnie i funkcjonalnie posługuje się bogatym słownictwem, frazeologizmami i słownikami;
- tworzy poprawne, oryginalne wypowiedzi, wykorzystując wiedzę językową;
- pisze bezbłędnie pod względem ortograficznym i interpunkcyjnym oraz potrafi uzasadnić zastosowane zasady.

3. TWORZENIE WYPOWIEDZI

Ocena dopuszczająca – 2

Uczeń:

- zna podstawowe formy wypowiedzi: opowiadanie, opis, sprawozdanie, list oficjalny i tekst argumentacyjny;
- z pomocą nauczyciela tworzy krótkie wypowiedzi w poznanych formach;
- zna podstawowe zasady kompozycji wypowiedzi;
- z pomocą tworzy prosty plan wypowiedzi;
- podejmuje próbę stosowania dialogu i opisu w opowiadaniu.

Ocena dostateczna – 3

Uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:
- samodzielnie tworzy podstawowe formy wypowiedzi zgodnie z podanym planem;
- zachowuje podstawową kompozycję i spójność wypowiedzi;
- stosuje odpowiedni układ graficzny i akapity;
- zna zasady zapisywania dialogu;
- formułuje prostą tezę i argumenty;
- podejmuje próbę uzasadniania swojego stanowiska;
- wzbogaca wypowiedzi odpowiednio dobranym słownictwem.

Ocena dobra – 4

Uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:
- tworzy spójne, rozwinięte i uporządkowane wypowiedzi w poznanych formach;
- właściwie dobiera kompozycję i układ graficzny do rodzaju wypowiedzi;
- poprawnie stosuje akapity i zasady zapisu dialogu;
- tworzy opowiadania z elementami opisu i dialogu;
- formułuje tezę i dobiera odpowiednie argumenty;
- ilustruje argumenty przykładami;
- dostosowuje słownictwo i styl do rodzaju wypowiedzi.

Ocena bardzo dobra – 5**Uczeń:**

- spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:
- samodzielnie tworzy różnorodne, spójne i bogate treściowo wypowiedzi;
- zachowuje właściwą kompozycję, styl i układ graficzny;
- tworzy ciekawe i urozmaicone opowiadania, również twórcze;
- sprawnie wykorzystuje opis, dialog i charakterystykę przeżyć w opowiadaniu;
- buduje logiczną wypowiedź argumentacyjną, wykorzystując trafne argumenty i przykłady;
- świadomie dobiera środki językowe do celu wypowiedzi;
- samodzielnie dostrzega i poprawia błędy w swoich pracach.

Ocena celująca – 6**Uczeń:**

- spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:
- tworzy samodzielne, oryginalne, spójne i bardzo dobrze skomponowane wypowiedzi;
- świadomie i twórczo wykorzystuje poznane formy wypowiedzi;
- swobodnie posługuje się bogatym i zróżnicowanym słownictwem;
- tworzy rozbudowane i interesujące opowiadania oraz wypowiedzi argumentacyjne;
- trafnie dobiera argumenty i przekonująco uzasadnia swoje stanowisko;
- świadomie kształtuje styl i kompozycję wypowiedzi, dostosowując je do odbiorcy i celu;
- bezbłędnie redaguje i koryguje własne teksty.

4. SAMOKSZTAŁCENIE

Ocena dopuszczająca – 2**Uczeń:**

- wyszukuje wskazaną informację w tekście;
- korzysta ze wskazanego słownika lub innego źródła;
- sporządza prostą notatkę według podanego wzoru;
- wykorzystuje wskazane źródło do wykonania prostego zadania.

Ocena dostateczna – 3

Uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:
- samodzielnie wyszukuje potrzebne informacje w prostych źródłach;
- korzysta ze słowników;
- wybiera informacje potrzebne do wykonania zadania;
- sporządza prostą notatkę;
- wykorzystuje wskazane źródła tradycyjne i cyfrowe.

Ocena dobra – 4

Uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:
- samodzielnie korzysta z różnych źródeł;
- wyszukuje, wybiera i porządkuje informacje;
- sporządza funkcjonalną notatkę;
- dobiera źródło odpowiednio do rodzaju potrzebnej informacji;
- wykorzystuje zdobyte informacje podczas wykonywania zadania lub tworzenia własnej wypowiedzi.

Ocena bardzo dobra – 5

Uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:
- wyszukuje informacje w różnych źródłach i porównuje je;
- wybiera informacje przydatne do rozwiązania określonego problemu;
- porządkuje i przetwarza zdobyte informacje;
- tworzy notatkę dostosowaną do celu;
- wykorzystuje informacje pochodzące z różnych źródeł do formułowania własnych wniosków.

Ocena celująca – 6

Uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:
- samodzielnie dobiera źródła odpowiednie do rozwiązania nowego problemu;
- porównuje informacje pochodzące z różnych źródeł i ocenia ich przydatność;
- selekcjonuje, porządkuje i przetwarza informacje;
- wykorzystuje zdobyte informacje do samodzielnego rozwiązania problemu i uzasadnienia własnych wniosków.

III. SPOSOBY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ EDUKACYJNYCH

Wiadomości i umiejętności ucznia mogą być sprawdzane poprzez:

- **prace pisemne:**
 - zapowiedziane z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem – pisemne sprawdziany z wiedzy z całego działu lub większej partii materiału, trwające maksymalnie dwie godziny lekcyjne;
 - kartkówki – krótkie sprawdziany pisemne do 20 minut, obejmujące materiał z maksymalnie 3 ostatnich tematów lekcyjnych, które nie wymagają wcześniejszego zapowiadania;
- odpowiedzi i wypowiedzi ustne;
- zadania sprawdzające znajomość i rozumienie omawianych lektur;
- czytanie, analizę i interpretację tekstów;
- zadania gramatyczne i językowe;
- zadania ortograficzne i interpunkcyjne, w tym dyktanda;
- zadania wykonywane podczas lekcji;
- aktywność na lekcjach i zaangażowanie w pracę zespołową;
- prezentacje, projekty oraz inne formy umożliwiające uczniowi zaprezentowanie określonych wiadomości i umiejętności.

Forma sprawdzania osiągnięć jest dobierana odpowiednio do rodzaju sprawdzanych wiadomości i umiejętności.

IV. USTALANIE OCENY KLASYFIKACYJNEJ

Śródroczna i roczna ocena klasyfikacyjna z języka polskiego określa poziom osiągnięcia przez ucznia wymagań edukacyjnych wynikających z realizowanego programu nauczania.

Ocena klasyfikacyjna **nie jest wyłącznie wynikiem obliczenia średniej arytmetycznej ocen bieżących**. Przy jej ustalaniu nauczyciel bierze pod uwagę poziom osiągnięcia przez ucznia wiadomości i umiejętności określonych w wymaganiach edukacyjnych, zgodnie z zasadami oceniania określonymi w Statucie Szkoły.

Na ocenę klasyfikacyjną z języka polskiego nie wpływa zachowanie ucznia ani cechy niezwiązane z poziomem jego osiągnięć edukacyjnych.

Uzyskanie oceny celującej **nie jest uzależnione od udziału w konkursach, wykonywania dodatkowych prac ani opanowania treści wykraczających poza realizowany program nauczania**.

V. DOSTOSOWANIE WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Wymagania edukacyjne dostosowuje się do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia w przypadkach i na zasadach określonych w przepisach prawa.

Dostosowanie dotyczy konkretnego ucznia i jest dokonywane odpowiednio do rozpoznanych potrzeb oraz podstawy objęcia ucznia dostosowaniem.

VI. INFORMOWANIE UCZNIÓW I RODZICÓW

Na początku roku szkolnego nauczyciel informuje uczniów oraz ich rodziców o:

1. wymaganiach edukacyjnych niezbędnych do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z języka polskiego;
2. sposobach sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów;
3. warunkach i trybie otrzymania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej.

Warunki i tryb otrzymania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej określa **Statut Szkoły**.